

alicui paritate rationis (quod tamen alii negant, nisi res sit de Cathedrali, quia secus nimis lata via aperiretur abusibus) ¹.

651. Q. 2. *Quanam lingua et voce Missa celebranda est?*

R. Ad 1: Contendunt jansenistæ Missam lingua vulgari esse celebrandam; quod tamen nec licet nec convenit. — *Non licet*, cum id prohibeat Tridentinum ², Clemens XI Constit. *Unigenitus* ³, et Pius VI Constit. *Auctorem fidei* (propositio 55). — *Non convenit*; tum quia detrimentum pateretur unitas illa, quæ exurgit ex nexu communicationis, quo Ecclesiæ pastores in divinis rebus sociari debent; tum quia de facili in contemptum venirent sacra; tum quia infinitæ esse debent versiones liturgicæ, cum vulgaris lingua admodum varia sit, et hoc nec dignitati, nec gravitati Missæ congrueret. Est ergo commendandus usus perpetuus qui in Ecclesia occidentali viget, ut nonnisi latina lingua Missa celebretur; in Ecclesiis vero orientalibus, ut celebretur lingua græca antiqua, vel antiqua syriaca, cophtica, armena, etc., quæ quidem pluribus ab hinc sæculis vulgares esse desierunt, probante Renaudotio. Satis autem fovetur fidelium pietas etsi latinam linguam ignorent; nam ipsi jam sciunt pergrande opus cui assistunt, et pastores illis explanare debent, ex Tridentino, quæ in Missa peraguntur, et infiniti sunt libri qui de hoc divino Sacrificio pertractant, illudque exponunt.

R. Ad 2: Cum Tridentino: *Cum natura hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem attolli, propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quædam submissa voce, alia vero elatiori, in Missa pronuntiarentur, instituit.* Dein Concilium anathemate percutit qui hoc damnat ⁴: quæ proscriptio habetur etiam in Bulla *Auctorem fidei* (est contra jansenistas, qui optabant, ut liturgia alta voce proferreretur). Contrarium sane et antiquitate commendatur, ut ostendit Le Brun ⁵; et utilitate, cum silentium et Sacerdoti et adstantibus majorem venerationem conciliet (MM).

¹ Juxta quam doctrinam accipienda sunt quæ tradidimus, t. I, *De sacr. Congregatione*. Alii tamen censent declarationes S. R. C. etiam pro particulari loco, omnes obligare ex generali responsione 25 maii 1846, et 8 apr. 1854. Quod autem in particulari sit recurrendum ex resp. 11 sept. 1847, id exponunt tantum de casu contrariæ invectæ et inmemorabilis consuetudinis. Citatæ responsiones inveniuntur in Gardelliana authentica collectione; prima sub n. 4905; secunda sub n. 5067; tertia sub n. 4940.

² Sess. xxii, can. ix. — ³ In proscriptione propositionis lxxxvi Quesnelli.

⁴ Sess. xxii, cap. v; et can. vi. — Ferraris, *v^o Missa, Rubrica, Calix*, etc.

⁵ Dissert. xv *Liturg.* — Mabillon, *Disquis. de cantu Gallicano*. — Collet, *Trattato della Messa*.

652. Q. 3. *Quænam requiruntur ad Missam rite celebrandam?*

R. Hæc sub gravi generatim requiruntur ad Missam ex Rubrica, ex pluribus Decretis S. R. Congregationis, et ex communi Doctorum:

1. *Altare lapideum* ab Episcopo consecratum; vel saltem *ara lapidea* similiter consecrata et in altari inserta, quæ tam ampla sit, ut hostias et particulas consecratas, et majorem partem calicis capiat. Non potest amplius celebrari, si ara notabiliter frangatur, vel ab ea auferantur reliquiæ vel sigillum. Altare ab *altitudine* quasi *ara alta* nominatur. — In altari autem requiruntur tres mappæ; sufficiunt tamen una separata, et altera duplicata ¹. Superior mappa ex Rubrica debet e lateribus usque ad terram pertingere; sed hodie amplius non est in usu.

2. *Calix et patena ab Episcopo consecrata*. Calix debet esse vel aureus vel argenteus, aut saltem habere cuppam argenteam intus auratam, et simul cum patena itidem aurata. Ita Rubrica: sed ex paupertate Ecclesiæ permittunt etiam calicem stanneum, modo cuppa sit aurata: imo permittunt etiam calicem ex ære vel auricalco auratum; non tamen ligneum vel vitreum ². — Execratur seu amittit consecrationem calix, si notabiliter frangatur in cuppa, vel si in fundo perforatur: « Un petit trou, une marque ou un autre accident qui peut se réparer par quelques coups de marteau, n'exigent pas une nouvelle consécration: il faut en dire autant de tout autre changement accidentel, soit qu'il soit nécessaire ou non d'exposer au feu le calice pour l'effectuer. » Ita *Goussel* ³. Calix autem et patena suam amittunt consecrationem per novam deurationem, et sic indigent nova consecratione, ut respondit S. R. C. Episcopo Leodicensi 14 junii 1845 ⁴. Item

¹ Nos magis adhæremus sententiæ affirmanti mappas esse benedicendas, idque sub veniali; ratio quia in Rubrica ita præscribitur. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 570.

² Olim nimis pauperes Ecclesiæ habebant calicem *de metallo stannato vel vitro grosso*, ut ait Benedictus XIII: et est vitreus, qui asservatur calix S. Julii presbyteri. — V. Avogadro, *Storia dei santi fratelli Giulio e Giuliano*, l. I, c. v. — Voit, *De Sacr. Missæ*.

³ Si calice impie usi sunt hæretici vel alii, non ideo amittit consecrationem; neque vestis sacra, si ad usus profanos adhibeatur, suam benedictionem. Liguori, l. IV, n. 576.

⁴ Casu autem quo per longum usum inauratio deperdatur, puto probabilius dicendum cum Sylvio et Ferraris, non requiri novam consecrationem ad celebrandum cum hujusmodi calice; quia tunc viget ratio, quod calix semel consecratus, totus deinde per modum unius consecratus remanet. Cum vero nova fit inauratio, intervenit aurum de novo additum, quod non est consecratum, immediate sanguinem tangens; ideo de novo consecrari debet. An autem calices et alia remaneant benedicta, aut consecrata, si quis in illis

si calix separetur a pede, amittit consecrationem, si cuppa est pedi affixa; secus si pes est tornatilis. Patena sic dicta est, quia olim ostendebatur et singulis adstantibus patebat in signum communionis distribuendæ. — Ciborium seu pyxis non est probabilius consecranda, sed tantum sub veniali est benedicenda, ut ait Benedictus XIV: idem etiam dicendum de lunula seu semicirculo ubi reponitur hostia, cum ipsa exponitur in Ostensorio⁴.

3. *Vestes sacræ* benedictæ ab Episcopo vel ab alio habente facultatem, nempe amictus, alba, cingulus, manipulus, stola, et planeta²; item Dalmatica et Tunicella⁵. Graviter peccat qui celebrat sine alba aut planeta; imo verius etiam sine stola aut manipulo; aut cum ipsis non benedictis, nisi excuset gravis necessitas: dicunt autem non esse mortale celebrare sine cingulo aut amicto, aut iis non benedictis. Vestes autem execrantur, quando usum suum deperdunt, ut si, v. g., ab alba manica abscondatur omnino, vel cingulum ita rumpatur, ut neutra pars cingere possit, vel stola non possit humeros operire. — Color autem paramentorum etiam pluvialis, probabilius est de præcepto; non tamen gravi, scandalo præcluso: cingulum potest esse coloris paramentorum ex S. R. C. 7 jun. 1709; et congruentius adhibetur lineum quam sericum; S. R. C. 22 jan. 1701. Conficere autem vestes sacras ex profanis, v. g., planetam ex veste serica mulieris, non est prohibitum, et ita fert usus.

Amictus nomen trahit a verbo *amicere* seu cooperire; olim enim caput operiebat, ut sic ministri ad altare procederent quasi galea muniti contra diabolicos incursus. *Alba* sic vocatur ab illius colore; est vestimentum antiqui sacerdotis, quod *poderis* dicebatur, quia descendebat ad pedes, grece *pûs*. A nonnullis dicitur *camisius*, *cami-*

sacrificet non benedictis nec consecratis, quæstio est. Nos putamus non recedendum a sententia negativa; nam non est certum, quod per contactum specierum Sacrarum res consecrentur: sic pavementum, si ibi decidat Sacramentum, non remanet consecratum. Saltem etsi res sic consecrarentur, non tamen sic deputarentur ad Sacrificium, quod solum fit per benedictionem aut statutam consecrationem

⁴ *Notificatione* XXI. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, nn. 579 et 585. — Ferraris, vº *Paramenta*.

² Pluviale, superpelliceum seu cotta non sunt de necessitate benedicenda etsi sacræ vestes; nec velum ac bursa, etsi laudabiliter omnia simul cum ceteris indumentis sacræ benedicantur superpelliceo excepto. Superpelliceum sic dictum quia erat indumentum quod antiquitus super tunicas pelliceas induebatur.

⁵ Dalmatica et Tunicella adhibentur in Missis solemnibus, exceptis nonnullis diebus in quibus vel sola alba, vel planetæ plicatæ adhibentur, ut videlicet officium magis lugubre magisque pœnitentiæ consonum reddatur.

sile, etc. *Manipulus* sic dictus a manu qua portabatur; erat enim antiquitus sudarium, seu mantile quod sacri ministri supra manum deferebant. *Stola* idem significat ac vestem longam, quæ olim totum corpus ambebat: hæc est inter vestes sacerdotales principalior, quam olim sacerdotes et episcopi continuo ferebant; at jugiter solus R. Pontifex hodie sibi retinuit. *Casula* seu *planeta*; casula dicitur quasi *parva casa*, quia ad instar parvæ domus totum corpus olim tegebat. *Planeta* seu quid *errans*, ut planeta, quia etiam olim hæc vestis erat versatilis circa corpus cui adhærebat, semel immisso capite. *Pluviale* sic dicitur a pluvia, a qua olim defendebat in via, in processionibus, etc., et ideo ex posteriori parte caputium habet pendens; quare ab aliquibus dicitur etiam *cappa* vel a capite quod operiebat vel a verbo *capere*, quia totum hominem tegebat. *Dalmatica* ita appellata a Dalmatia, ubi primo inventa; differebat a Tunicella (parva tunica) quia hæc angustior erat: hodie tamen non distinguitur (V. Macri, *Ierolexicon, sive sacrum Dictionarium*. — Maringola, *Antiquitatum christianarum institutiones*, l. I et V).

4. *Corporale*, et quidem sub gravi ab episcopo benedictum: debet autem esse ex lino vel cannabe: sic dicitur quia recipit Corpus Christi. Item *palla benedicta*, de qua S. R. C. 10 jan. 1852 habet: *Non obstantibus decretis a S. R. C. editis, potest in sacrificio missæ uti palla a parte superiore drappo serico cooperta, dummodo palla linea subnecta calicem cooperiat, et pannus superior non sit nigri coloris, aut referat aliqua mortis signa*. Ait non improbabiler Sotus cum aliis, non esse mortale celebrare sine palla, quia non tangit immediate sacræ species: lucidior pars debet esse quæ calicem tangit. — *Palla* a palliando seu cooperiendo dicta est, quia calicem cooperit: etiam *animetta* appellabatur, quia quasi anima in corporali plicato olim includebatur. — Item *purificatorium*; quod tamen probabilius non oportet, ut sit benedictum; quia in romano Rituali nulla est designata benedictio propria (sicut nec *veli* nec *bursæ*); imo ita respondit S. R. C. 7 sept. 1716⁴.

5. *Missale* continens saltem integrum canonem; dicunt tamen communissime non esse mortale celebrare sine Missali, si non habetur, et celebrans memoriter bene sciat dicenda. Est autem mortale uti Missali

⁴ Celebrare sine *birreto*, *bursa*, *velo*, *legile*, *manutergio*, *tabulis secretarum*, *tintinnabulo* nullum est peccatum (præcluso scandalo). Est autem veniale celebrare sine *pallio*, nisi altaria sint ex marmore, vel alio modo indecentia omnis sublata sit (Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 595). Tintinnabulum non pulsatur in Missis privatis cum fit expositio SS. Sacramenti, vel instituitur per Ecclesiam SS. Sacramenti processio.

Regularium, scilicet celebrare juxta eorum ritum, etiam in eorum Ecclesiis, si proprius ritus servari potest.

6. *Minister* sub gravi, nisi urgeret, v. g., necessitas dandi Viaticum; vel (uti alii dicunt) ad hoc, ut populus audiat missam de præcepto: imo aliqui id permittunt, ut ipse solus celebrans satisfaciatur præcepto. Ceterum probabiliter docent, quod incepta missa (maxime facta ablutione) permittitur celebranti pergere sine ministro, si iste abscesserit, et de brevi non revertatur. — *Minister* debet esse masculus; feminæ in jure sub gravi prohibentur¹. Dicunt tamen bene permitti in necessitate ministri, quod feminæ quandoque respondeant, maxime si sint moniales, sed a longe, et modo non immediate in altari ministrent. Ita S. R. Congregatio 27 augusti anno 1836.

7. *Crux cum Crucifixo* (saltem sub veniali), etiam in altari expositum sit SS. Sacramentum. Si tamen adest statua, aut imago Crucifixi in majori tabula altaris depicta etsi velata, non oportet ut alia Crux ponatur. Docet etiam Pignatelli non esse opus, ut Crux aut alia sacræ imagines sint benedictæ. V. Constit. Benedicti XIV *Accepimus* 16 jul. 1746.

8. *Duplex candela accensa ex cera*: sub gravi prohibetur adhibere candelam ex sebo vel oleo, nisi celebrandum sit ex necessitate, ut dicunt communiter: unde sic non liceret, si celebrandum sit ex sola devotione. Dicunt autem probabilius et communius celebrare cum uno lumine cereo esse tantum veniale. Non est autem obligatio accendendi tertiam candelam post *Sanctus*, ut ait Rubrica; hodie obsolevit usus (NN).

Decreto generali 31 mart. 1817, probante Pio VII in sacris functionibus non licet Dignitatibus et Canonicis aliisque omnibus, quibus ex jure non competit, Palmatoriam adhibere, nisi apostolico privilegio donentur. Imo etsi sint *pontificalium privilegio honestati* ex S. R. C. 29 jan. 1752. Hoc jus competit solum cardinalibus et episcopis.

653. *An liceat sacras Reliquias ac flores super altare collocare?* R. Affirmative: et propositio 32 Synodi Pistoriensis *vetans, ne super altaria sacrarum Reliquiarum thecæ floresque apponantur*, damnata fuit a Pio VI ut *temeraria, pio et probato Ecclesiæ mori injuriosa*. Et vero quid magis consonum, quam ut juxta crucifixum membra dilaniata eorum resideant, qui e crucifixo virtutem patiendi hauserunt? adde eos intuendo et ipsi nos ad fortiter pugnandum accendimus. — Flores autem sunt lætitiæ signa, et bonis operibus significandis idonea

¹ C. 1, *Inhibendum*. Celebrans non faciat scrupulum si minister male pronuntiet, nec facile corrigat errores, ne turbet se vel circumstantes. Sed monet Croix, ut suppleat omnia a ministro, si ea non sint minima. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 391.

juxta illud: *Florete flores, quasi liliū;... date odorem et frondete in gratiam;... fulcite me floribus;... flores mei fructus honoris et honestatis*¹.

Hoc omne antiquitate commendatur: quoad Sanctorum Reliquias testes sunt S. Gregorius Turonensis, Leo IV, etc.; quoad flores S. Augustinus, Venantius, Fortunatus aliique bene multi (OO).

654. Q. 4. *Quid circa defectus ac casus in Missa occurrentes?*

R. Circa defectus ac casus in Missa præcipuæ notamus ex Rubrica Missalis et communi Doctorum: 1. si timeatur incursus hostium vel alluvionis, aut ruina loci, ante consecrationem dimittatur Missa; post, Sacerdos accelerare poterit sumpcionem Sacramenti, aliis omissis.

2. Si Sacerdos non recordetur, se dixisse quæ in consecratione dicuntur, non turbetur, sed prosequatur; et si certo sciat se omisisse aliquid necessarii, resumatur ipsam formam, et cetera prosequatur per ordinem. Si autem valde probabiliter dubitet, iteret formam saltem sub tacita conditione: si vero omnia non sunt de necessitate Sacramenti, non resumatur, sed procedat ulterius.

3. Si musca vel quid aliud ceciderit in calicem ante consecrationem, projiciatur vinum in locum decentem, et aliud ponatur cum solita aqua, offeratur, etc. Si post, et fiat nausea sumendo, extrahatur musca et lavetur cum vino: et finita Missa, comburatur; et combustio, ac illa lotio in Sacrarium projiciatur.

4. Si aliquid de sanguine ceciderit super terram, lingua lambatur, et locus ipse radatur; abrasio comburatur, et cinis in Sacrarium mittatur. Si super linteam altaris, ter illud abluatur ubi stilla ceciderit, calicem supposito: et aqua ablutionis in Sacrarium projiciatur. Idem est si stilla in Corporale, vel vestem Sacerdotalem ceciderit. Quod si contigerit totum sanguinem effundi, ut nihil remaneat, Sacerdos ponat iterum vinum cum aqua et consecret ab eo loco: *Simili modo*, etc.

5. Si Sacerdos advertat unam speciem, v. g., vinum deficere, quod amplius haberi non possit, si id sit ante consecrationem, ulterius ne procedat; si post, Missam absolvat prætermittendo verba et signa ad materiam deficientem pertinentia. At si expectando aliquandiu, species deficient haberi potest, expectet, ne Sacrificium maneat imperfectum (per illud *aliquandiu* plerique intelligunt quadrantem, aut mediam horam). Si jam ad sacristiam reversus cognoscat aquam pro vino consecrasset, non amplius debet defectum supplere; quia Missa jam omnino absoluta est. Imo dicunt; si Sacerdos defectum cognovit post ultimam benedictionem, nihil supplendum: secus magis videretur iteratio

¹ Eccl. xxiv et xxxix; et Cant. ii. — V. Perrone, *De sacrificio*. — Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 424.

Missæ, quam reparatio defectus. Ita *antiquum Missale romanum*, Venetiis impressum 1557.

6. Si hostia casu e manibus in calicem cadit, et commode aliqua pars abstrahi potest non madefacta, cum ipsa prosequatur sacerdos; secus omissis signis et crucibus quæ cum hostia vel supra hostiam fieri solent, debet sacerdos una cum corpore sumere sanguinem, signans se cum calice et dicens: *Corpus et sanguis D. N. J.*, etc., et postea prosequatur.

7. S. Thomas¹ docet, quod si Sacerdos post sumptionem corporis advertat in calice aquam esse pro vino, nova hostia novumque vinum est consecrandum: quia revera sine simultanea utriusque speciei præsentia non perficitur Sacrificium: ita *Rubrica*. Verum plures hoc intelligunt de casu, quo non timeatur scandalum: quæ advertentia tempore Clementis VIII ipsi *Rubricæ* addita fuit: unde tunc ait satis esse vinum de novo apponere, et facta oblatione, consecrare; quia jus naturale vitandi scandalum prævalet juri divino positivo integrandi sacrificium. In hoc tamen secundo casu, advertit Alasia, Sacerdos debet restituere eleemosynam, vel aliam Missam altero die celebrare: quia Sacrificium non peregit.

655. Q. 5. *An aliquando liceat Missam interrumpere?*

R. Affirmative; licet ob rationabilem causam per aliquod temporis Missam interrumpere aliquid interponendo. Commune est id licere: — 1. ob concionem post Evangelium, vel ob processionem; — 2. in gratiam Principis supervenientis, aut turbæ peregrinorum in die festo, qui alias Missam non audirent. Idem dicunt de adventu Episcopi, aut Cardinalis, aut processionis populi; — 3. si gravis esset necessitas, ut moribundus absolvendus, tunc Eucharistia in tabernaculo claudatur, et cum redit Sacerdos, incipiat ubi desierat. Si vero ante consecrationem interrumpisset, et mora plus quam unius horæ fuisset, ab initio ordiri deberet; quia post tantam interruptionem idem non censeretur Sacrificium. Excipe tamen si interruptio provenerit ex concione vel alia cæremonia juncta cum ipsa Missa; nam tunc etiam per longam interpositionem unitas moralis semper haberetur².

¹ 5 p., q. 85, a. 6 ad 4.

² V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 553

CAPUT SECUNDUM

DE SUBJECTO SACRIFICII EUCHARISTICI,
DE APPLICATIONE, VALORE ET EFFECTIBUS

656. Q. 1. *Quodnam est subjectum Sacrificii Eucharistici?*

R. Nomine *subjecti* Sacrificii Eucharistici ii intelliguntur, quibus hoc Sacrificium applicari potest. Jam vero certum est regulariter illud offerri posse pro omnibus omnino fidelibus baptizatis viventibus, licet peccatoribus; cum sint Ecclesiæ membra. Nec tantum pro omnibus in genere; sed pro aliquibus in particulari specialis Missæ fructus applicari potest. Est contra Synodum Pistoriensem, quæ admittit quidem fieri posse aliquorum commemorationem; at *falsam traducit opinionem in populum invectam, quod alii qui eleemosynam subministrant Sacerdoti sub conditione, quod celebret unam Missam, specialem fructum ex ea percipiant*. Hæc vero propositio sub n. 50 a Pio VI damnata fuit ut *falsa, temeraria, perniciosa, Ecclesiæ injuriosa, inducens in errorem alias damnatum in Wicleffo*. Error autem Wicleffi in Concilio Constantiensi damnatus erat: *Speciales orationes applicatæ uni personæ per Prælatos vel Religiosos non plus prosunt eisdem, quam generales*. Wicleffus loquitur de oratione: sed idem dici debet de Missa, cujus applicatio, ut ostendit Drouvenius, ad genus orationis pertinet. Id constat ex Scriptura: sic in veteri Lege pro particularibus sacrificia levitica applicabantur. Constat ex perpetua traditione Ecclesiæ: sic Augustinus sacrificium obtulit pro matre sua¹, et ita alii passim.

Certum est autem posse offerri hoc Sacrificium pro omnibus fidelibus baptizatis vivis, etiam infantibus, ut Deus eos in timore suo ad adultam ætatem perducat. Etiam energumenis, ut eos Deus a malo liberet. Etiam hæreticis, schismaticis, excommunicatis, ut eos Deus ad fidei unitatem et resipiscientiam reducat (excipe nisi prohiberet Ecclesia directe offerre pro istis, tanquam vitandis²). Imo et pro catechu-

¹ L. VIII *Confess.* — V. Thomassinus, *De beneficiis*, p. 1^a, l. II.

² Quoad vitandos V. *De censuris* ubi de suffragiorum privatione.

menis, ut in fide confirmetur. Et probabilius pro infidelibus, ut ad fidem veniant. Missa applicari potest; sic Judæi sacrificabant pro Spartanis, ad quos scribebant: *Memores sumus vestri in sacrificiis quæ offerimus*¹. Quod etiam Christiani in more habebant a primis temporibus; hinc Tertullianus: *Sacrificamus pro salute Imperatoris, qui erat infidelis*². Et est conformare se Christo, qui pro omnibus se obtulit.

657. Diximus *pro vivis*; utrum enim etiam pro defunctis Missa offerri possit, dicimus: 1. quoad *Sanctos*, hoc tantum sensu iis Sacrificium Missæ offerimus, tum ut demus gratias Deo pro beneficiis, in ipsos collatis; tum ut obtineamus penes Deum eorum intercessionem. *Si quis dixerit, ait Tridentinum, imposturam esse Missas celebrare in honorem Sanctorum, et pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit, anathema sit*³.

2. Quod spectat *ad damnatos*, dicimus quod inutiliter omnino pro ipsis Missa celebratur; quia *in inferno nulla est redemptio*.

3. Quod pertinet *ad animas purgantes*, certum de fide est ex Tridentino definitum, licite et utiliter pro illis Missæ Sacrificium offerri⁴. An vero iis magis prosit Missa *de requiem*, audiatur Angelicus: *Ex parte... sacrificii oblatis Missa æqualiter prodest defuncto de quocumque dicatur: et hoc est præcipuum, quod fit in Missa. Sed ex parte orationum magis prodest illa, in qua sunt orationes ad hoc determinatæ. Sed tamen iste defectus recompensari potest per majorem devotionem, vel ejus qui dicit Missam, vel ejus qui jubet dici; vel iterum per intercessionem Sancti, cujus suffragium in Missa imploratur*⁵. Ex eadem ratione plus prodest Missa, præsentem

¹ Macch. xii. — V. *Analecta juris pontificii*; anno 1862: du Saint Sacrifice; ubi plura ad rem.

² Ad Scapulam. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 508.

³ Sess. xxii, can. v, *De Sacr.*

⁴ Sess. xxii, can. iii: et hujus usus mentionem facit Tertullianus sæculo II (*de monog.*, c. x); et Cyprianus sæculo III (*Ep. lxxvi*).

⁵ Supp. 3 p., q. 71, a. 9, ad 5. Defunctis autem remittitur per hoc Sacrificium ex Opere operato pœna temporalis tantum; et quidem per modum suffragii iis prodest prout nempe Deo illud acceptare pro eis placuerit. — V. Ferraris, vº *Suffragia*. — Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 510.

cadavere, ob speciales nempe preces tunc institutas. Idem est de Missa in cantu, tum ob majorem numerum ministrorum ac fidelium: tum ob majorem inde proveniente cultum in Deum et in fidelibus devotionem¹.

658. Q. 2. *An, et qualis applicatio requiritur, ut Missa specialiter pro aliquo particulari offeratur*².

R. Determinatio personæ, in cujus utilitatem Sacerdos vult, ut Sacrificium specialiter cedat, necessaria est; Sacerdos enim et quidem solus gerit Christi personam: ergo sicut ipse solus in persona Christi Sacrificium pro aliis offert, ita etiam solus fructum ejusdem applicat. Si nulla fiat applicatio vel fiat incapaci, tunc fructus remanet in thesauro Ecclesiæ, cum nihil pereat de donis Dei. In praxi autem quando dubitatur, an is pro quo offerimus sit velne capax fructus, consultum est in Missis gratuitis illas applicare vel nobis ipsis vel alteri sub conditione mentali *si persona cui applicatur non sit capax*. In Missis vero debitis ex stipendio, quia probabiliter fructus cedit in beneficium propinquorum offerentibus ex eorum implicita voluntate, ideo tunc non possumus cui velimus, fructum applicare nisi sub conditione, ne præjudicium fiat, cui vel quibus obligatio est applicandi. Elbel, Sporer, Marchantius, etc.

659. Hæc autem specialis applicatio præstat, ut fiat ante celebrationem, ut ab omnibus difficultatibus se expediat Sacerdos. Ubi notamus Sacrificium, quod vel ante vel in ipsa consecratione, saltem secundæ speciei non fuit applicatum, non amplius potest valide applicari (saltem adæquate et complete); quia Sacrificium producit effectum quando existit; a consecratione vero incipit: ideo neque potest pro tali Missa eleemosyna acceptari³.

¹ V. Canestri, *La Rubrica de' Parochi*, par. IV. Si defunctus ad ipsum tumulandum deferatur de una in aliam Parœciam (licet in eadem civitate), tam in prima quam in secunda potest celebrari Missa *de requiem*, etsi sit duplex.

² V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 536.

³ Quod valet, etsi pro defunctis celebretur; unde eorum specialis commemoratio quæ fit in secundo *memento*, iis prodest tantum ex opere operantis; non ex opere operato, quum fructus ex opere operato proveniat ex

Hæc etiam notanda quoad applicationem :

1. Missæ applicatio non necessario debet esse actualis vel virtualis ; sed sufficit habitualis, seu quæ semel habita non fuerit retractata. Hinc qui in principio mensis, hebdomadæ, etc., determinat Missas celebrandas, vel legatum suscipit adimplendum, satisfacit, etsi ad intentionem non amplius attendat. *Applicatio enim*, ait Benedictus XIV, *est quasi quædam donatio seu translatio fructus, qui ex Missa capiendus est; quæ donatio seu fructus translatio valida est, etiamsi multo tempore ante facta sit, et multis actibus interrupta, dummodo retractata non fuerit*¹. Ceterum ad arcendos scrupulos (uti cum Bona subjungit idem Pontifex) primo fructus applicetur pro quo est celebrandum ; dein *sine illius præjudicio* (quod mentaliter dici potest) pro sibi conjunctis, vel quovis nomine sibi commendatis. Expediit autem, ut applicatio fiat in ipsa præparatione ad Missam ; in *Memento* autem brevi illam ratam (uti ita dicam) habeamus.

2. Applicatio fructus specialis in Missa debet quidem ad aliquam personam determinari, cum fructus Missæ nequeat remanere suspensus, sed statim suum operetur effectum ; attamen sufficit, si mediate tantum et implicite illa persona nota sit Sacerdoti, ut esset, v. g., si Sacerdos suam intentionem conformet intentioni alterius Sacerdoti vel sacristæ, ex cujus mandato celebrat. Sic etiam valet applicatio, si dicat : *Offero Sacrificium hoc pro eo, qui dedit stipendium; pro quo superior vult Sacrum fieri; pro quo exigit fundatio; pro maximo peccatore; pro anima maxima tentatione afflicta; pro anima purgante majori auxilio indigente, aut magis Deo gratia; pro omnibus animabus purgatorii; pro eo, cui applicare teneor* (si tamen de facto applicare teneatur); *juxta intentionem Titii*, etc.

660. An (addes) Beneficiatus possit Missam pro alio applicare et stipendium accipere ; et simul pro beneficio satisfacere illa Missa ?

Si beneficiatus solam tenetur pro beneficio præstare per-

Sacrificio; at Sacrificium, consecratione peracta, jam incipit esse. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 555.

¹ *De Sacr.*, l. III, c. XVI. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, nn. 534 et seqq.

sonæ præsentiam, utique potest et pro beneficio satisfacere et simul pro alio Missam illam applicare cum stipendio, uti patet : secus eam tenetur applicare pro anima fundatoris. Alioquin duplex acciperet stipendium pro una eademque Missa : ita Benedictus XIV¹. Hic etiam quoad beneficiatum notandum est ex S. C. C. ipsum non teneri per se ipsum, sive personaliter, applicare et celebrare pro beneficio, nisi hoc clare exprimatur in fundatione² (PP).

661. Q. 3. Quid est Missæ valor et fructus ?

R. Missæ valor est illa efficacia, quam habet Sacrificium ad conferenda bona et offerenti et iis pro quibus offertur, tum ex dignitate principalis offerentis, qui Christus est ; tum ex dignitate rei oblatæ, quæ iterum Christus est. Unde patet Missam in se spectatam esse infiniti valoris, ac fructus infinitos posse producere. Item esse infiniti pretii, ac per illum Deum infinite honorari. — Fructus vero sunt bona ipsa, quæ intuitu sacrificii de facto Deus confert : unde valor a fructu differt, veluti causa ab effectu : et patet, quod Missæ fructus uti communicatus non potest esse infinitus ; ideo, quia illius creatura capax non est.

Hic fructus tripliciter distinguitur : 1. ex parte causæ in illum, qui est *ex opere operato* et *ex opere operantis* : ille confertur intuitu meritorum Christi ; hic intuitu meritorum ac devotionis celebrantis ; 2. ex parte rei in *meritorium, satisfactorium, ac impetratorium* ; 3. ex parte suæ extensionis in *generalem, in specialissimum et specialem*.

Generalis est qui in totius Ecclesiæ utilitatem cedit : hic alicui nominatim non potest applicari ; cum sit fructus communis omnibus Ecclesiæ membris, ideoque fidelibus vivis atque defunctis. *Specialissimus* proprius est solius offerentis : neque offerens aliis videtur ipsum applicare posse ; quia cum sit actio ipsius, impedire non potest, quominus sibi illa prosit. Tandem *specialis* (qui *medius* et *ministerialis* etiam dicitur) est qui aliis particulariter applicatur, tam vivis quam defunctis. Aiunt autem id fieri ad modum solis coram multitudine lucentis, qui illuminat singulos ; tamen sine aliorum

¹ *Notificatione* LXI, n. 8. — ² V. Pitonius *De Parochis*, n. 1171.

præjudicio intensitas luminis ope artificiali respectu privatorum augeri potest¹.

662. Q. 4. *Quot sunt effectus Sacrificii Eucharistici?*

R. Quatuor sunt effectus Sacrificii Eucharistici, prout quatuor sunt ejus dotes ac qualitates, nempe Sacrificium hoc *latreuticum* est, *eucharisticum*, *propitiatorium* et *impetratorium*².

1. Uti *latreuticum* cultum divinæ Majestati debitum reddit; cum enim infinita sit Victima quæ offertur, ideo infinitus cultus tribuitur Deo, cui ipsa Victima offertur.

2. Ut *eucharisticum* dignas gratias de perceptis muneribus, ac præsertim de Redemptionis beneficio Deo agit per ejus Filium, qui Victima simul est atque Sacerdos.

3. Ut *propitiatorium* remittit peccata et pœnas. Primo peccata, prout Tridentinum docet: *Hujus (Sacrificii) oblatione placatus Dominus gratiam et donum pœnitentiæ concedens, crimina et peccata etiam ingentia dimittit*³. Et in liturgia S. Jacobi omnium orientalium antiquissima legitur: *Offerimus tibi incruentum Sacrificium pro peccatis nostris et ignorantibus populi*; et Cyrillus hierosolymitanus vocat Eucharistiam *hostiam propitiationis*⁴. Notandum tamen cum D. Thoma et aliis communiter, Sacrificium Missæ non esse nobis propitiatorium immediate ut Pœnitentia et Baptisma; sed mediate tantum, quatenus vim habet impetrandi donum pœnitentiæ, seu gratiæ auxilium, quo et a mortalibus et a venialibus pec-

¹ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 312. — Et propositio xxx damnata Bulla *Auctorem fidei*.

² Duo priora ipsi Protestantes libenter concedunt; at duo posteriora negant sub prætextu quod tunc Missa Sacrificium Crucis illuderet. Quod tamen falsum est et fidei contrarium, ut definivit Tridentinum (sess. xxii, can. iv); nam utique Christus sacrificio mortis suæ nos redemit ab omnibus peccatis, ea tamen lege, ut nobis non prodesset hujusmodi universalis redemptio, nisi per applicationem meritorum suorum fide, sacramentis, Missæ sacrificio, etc., unicuique in particulari: unde hæc sunt totidem media, quibus merita in cruce parta nobis applicantur. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 311.

³ Sess. xxii, c. ii. — V. Ferraris, *Bibliotheca*, etc., Missa ut est Sacrificium.

⁴ *Catech. mystagog.*, v.

catis justificari, et in justificatione sua homo crescere possit. — Item pœnas peccatorum hominibus justis remittit, et quidem immediate et per se, ut communiter docent cum Angelico¹; et patet ex Tridentino, ubi habetur: *Animas in purgatorio detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris Sacrificio juvari*²: alia autem sane via defuncti juvari non possunt, quam immediata pœnarum remissione.

4. Ut *impetratorium*, nobis impetrat bona non tantum spiritualia; sed etiam temporalia, quatenus nempe ista animæ prosunt. Hinc Tridentinum: *Si quis dixerit Missæ Sacrificium tantum esse laudis et gratiarum actionis, aut nudam commemorationem Sacrificii in Cruce peracti, non autem propitiatorium; vel soli prodesse sumentis, neque pro vivis et defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus et aliis necessitatibus offerri debere, anathema sit*³.

SCHOLIUM. — *De Missis privatis, Votivis et Altari privilegiato.*

663. Q. 1. *Quid de Missis privatis?*

R. Missæ privatæ ab adversariis illæ appellantur, in quibus vel nullus sacramentaliter communicat, vel nullus communicat saltem spiritualiter, vel nullus adest præter ministrum inservientem. In has graviter insurgunt, volentes participationem victimæ esse partem essentialem Sacrificii. Sed perperam.

1. Dicimus contra Lutheranos non esse illicitas Missas, in quibus adstantes non communicant sacramentaliter; Sacerdos enim pro omnibus qui ad Corpus Christi pertinent, celebrat; ideo jam omnes de bono Sacrificio participant. Et Chrysostomus, Ambrosius et Augustinus celebrabant, etsi non esset qui communicaret⁴. Hinc Tridenti-

¹ 5 p., q. 79, a. 5.

² Sess. xxv, c. i. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 311.

³ Sess. xxii, can. iii. — V. Boppert, *Scutum fidei ad usus quotidianos Sacerdotum*. Friburgi, 1854.

⁴ Chrysost., *Hom. iii in epist. ad Eph.*; quoad alios vid. Bellarminus, *De sacr. Missæ*, l. VI, c. ix, n. 24. Esto, quod Christus in confectione Eucharistiæ, eam distribuit; et nos distribuimus, si qui velint communicare. Unde Domini exemplum est quidem præceptivum, sed *affirmative* et *con-*

num: *Si quis dixerit Missas, in quibus solus Sacerdos Sacramentaliter communicat, illicitas esse, ideoque abrogandas, anathema sit*¹.

2. Dicimus contra Jansenistas nihil importare, etsi nullus neque spiritualiter communicet; cum hæc spiritualis Victimæ participatio tanto minus pertineat ad Sacrificii essentiam, et omnino interior sit, ac nulli præcepta, neque ullo modo ad Sacrificii finem conducat; finis enim præcipuus Sacrificii est Deo supremam exhibere adorationem, eumque nobis propitiari, bona obtinere, ac pro jam collatis gratias agere². Hinc propositio 28 Synodi Pistoriensis, quatenus contrarium insinuabat, damnata fuit Bulla *Auctorem fidei* a Pio VI ut *falsa, erronea, de hæresi suspecta, eamque sapiens*³.

3. Dicimus contra Melancthonem et jansenistas nihil esse redarguendum, si Missæ nullus adsit præter ministrantem; minister enim respondet nomine totius Ecclesiæ, et Sacerdos publicam personam gerit celebrando, qui proinde tribuit Trinitati laudem et gloriam, Angelis lætitiæ, peccatoribus veniam, justis subsidium et gratiam, in purgatorio existentibus refrigerium, Ecclesiæ Christi speciale beneficium, et sibi ipsi medicinam et remedium contra quotidiana peccata et infirmitates. Quo sensu Missæ Sacrificium privatum dici nequit, etsi nullus eo tempore sit in Ecclesia præter ipsum celebrantem, atque ministrum; neque enim ideo aliquid deest ejus essentiæ aut integritati.

664. Q. 2. *An Missas votivas celebrare diebus vetitis sit mortale*⁴?

R. Negant communiter, secluso scandalo atque contemptu; quia in

ditionate, si nimirum sunt qui legitime petant; non autem *negative* ita ut vetitum sit celebrare, nisi sint qui communicent; neque enim ideo aliquid deest vero sacrificio. *Perrone*.

¹ Sess. xxii, cap. vi, can. viii. — V. Ferraris, *Bibliotheca*, etc., v^o Missa, art. 15 et 14.

² V. Bona, *Rer. liturg.*, l. I, c. xv. — Liguori, *Opera dogmatica*, sess. xxiii, n. 26.

³ Ex hisce omnibus pronum est inferre: 1. communionem liturgicam aut aliturgicam (seu intra aut extra Missam) rem esse plane disciplinarem, cujus moderatio ad Ecclesiam spectat; adeoque — 2. jure merito Benedictum XIV, in Encyclica *Certiores effecti*, data anno 1742, ad sopiendas controversias Cremæ exortas constituisse, laudabilem quidem esse atque exemplo Christi consentaneam Communionem, quæ ab adstantibus Missæ fiat, attamen non propterea turbas esse excitandas, si ob peculiaris motiva aliter fuerit ab Episcopo ordinatum. Ita *Perrone*.

⁴ Quoad modum celebrationis V. Rubrica Missalis; et Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 425. — Cardinale Morozzo, *Sacre cerimonie*, Trattato. — Canestri, *La Rubrica dei parrochi*, p. IV.

hoc non videtur adesse notabilis perversio ritus; si tamen excipiantur festa solemnia (saltem si tunc diceretur Missa publica difficulter posset excusari a gravi). — Ceterum nullum est peccatum Missas votivas dicere etiam in diebus vetitis, si urgeat publica vel gravis causa, v. g., necessitas pluvix, ingruentis belli, vel pestis, vel similis mali universalis; item solemnibus gratiarum actio ob publicam causam: quæ causa non facile debet fingi, sed extraordinaria esse debet et publico universim nota ac palmaris, tum ut admiratio tollatur, tum ne rituum immutatio ex facile contingat. Sic, v. g., professio Religiosorum vel monialium non habetur uti causa gravis nec publica ex S. Rituum Congregatione 24 julii 1683, ut votiva solemnibus celebrari possit diebus vetitis (quod dicendum de prima Missa, quæ a noviter ordinato decantatur).

Imo ipsa votiva solemnibus, etsi pro re gravi, vel publica Ecclesiæ causa, nequit celebrari in duplicibus primæ classis, Dominicis primæ classis (etsi de semiduplici), feriis cinerum et majoris hebdomadæ, vigiliis Pentecostes et Nativitatis Domini; unde tunc missæ sunt dicendæ de die; S. R. C. 27 mar. 1779.

665. Q. 5. *Quid de Altari privilegiato?*

R. Altaris privilegium in eo consistit, quod ex Indulgentiis, seu fructibus in thesauro Ecclesiæ existentibus liberetur e Purgatorio anima illa, pro qua Missa in tali altari applicatur; idque vi potestatis clavium, qua Papa fulcitur applicandi Indulgentias, vivis quidem *per modum absolutionis*; defunctis vero *per modum suffragii*, seu deprecationis. Ratio est, quia animæ purgantes non amplius subduntur Ecclesiæ potestati; et ideo absolvi non possunt judiciaria ejusdem potestate a pœnis peccatorum, sicuti vivi: sed solum per deprecationem offerendo Deo ex Ecclesiæ thesauro pretium sufficiens, imo superabundans. Quia autem Deus pretium illud acceptare non tenetur et non acceptat aliquando ob inscrutabilia sapientiæ suæ judicia; ideo suffragia non semper effectum suum sortiuntur: unde merito anniversaria perpetua admittuntur, ac sustinentur ab Ecclesia¹. Biel ostendit, Paschalem I electum anno 817 privilegium hoc concessisse ecclesiæ sanctæ Praxedis. Vid. Bulla *Auctorem Fidei*, propositione 43.

666. Clemens XIII pro singulis Parœciis Orbis catholici concessit Altare privilegiatum quotidianum, ubi asservatur SS. Sacramentum, ad septennium. quo expirato, recurrendum erit pro confirmatione. Idem

¹ Qui stipendio accepto, deberet Missam celebrare in Altari privilegiato, si in alio celebret, non teneretur ad restitutionem stipendii, sed tantum ad lucrandas Indulgentias applicabiles pro defunctis. Ceterum vid. tom. I. Item Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, nn. 329 et 339. — Ferraris, v^o *Altare privilegiatum*.

indulsit, ut quælibet Missa in die Commemorationis omnium defunctorum gaudeat tali privilegio, ubicumque celebretur¹ (QQ).

ADNOTATIONES

AD TRACTATUM NONUM

(A) Page 453.

667. « Sacramenta juxta Lutherum sunt *signa* sive *sigilla* divinarum promissionum ad excitandam fidem; juxta Zwinglium sunt *signa divinæ gratiæ*, quæ Ecclesiam certiores faciunt de suscipiendis fide; juxta Calvinum sunt *signa* vel *pignora*, quæ electum certiores faciunt de adepta fide divinisque promissis. Anabaptistis Sacramenta sunt *signa allegorica* spiritualis vitæ; arminianis, socinianis, mennonitis nudi ritus exteriores sunt, quibus Christiani ab infidelibus secernuntur: quakeris *actus spirituales et interni effectus cælestis luminis*; schwedenborgianis *symbola* sunt, quibus Deus et homo invicem conjunguntur; rationalistis denique sunt ritus longe præstantiores ritibus paganorum significatione tum symbolica tum morali. » Perrone. — V. Knoll, *Instit. Theologiæ theoreticæ*, etc., vol. V.

Etiam Sancti Patres et catholici scriptores sacramenta nostra vocant nunquam *symbola*, id est *signacula*, *signa rei sacræ*; sed *signa practica*, in quantum sanctificant homines, et fontes sunt gratiarum ac media salutis, et veluti quædam vehicula seu instrumenta quibus Deus imbecillitati nostræ consulens gratiam suam confert. Hic quæstio non est de nomine, sed de ipsa re. Etiam apud catholicos auctores variæ leguntur Sacramenti definitiones; quæ tamen omnes orthodoxum sensum habent, tametsi verbis discrepent. Druen, *De re sacramentaria*, t. I.

668. Unum notamus. Cum generica Sacramenti definitio omnibus Sacramentis convenire debeat, patet esse rejiciendam definitionem, qua dicitur Sacramentorum esse *functionem*, seu *actionem qua*, etc.; hæc enim definitio nequit applicari Eucharistiæ, quæ in re stabili consistit, non autem in functione transeunte. Talis definitio (notat Bellarminus,

¹ V. Benedictus XIV, *Notificatione* xxxvi. Et plura Decreta tom. I.

l. IV, *de Euch.*, c. 1) hæreticorum est, qui ut negare valeant Eucharistiam consistere in re permanenti, pro fundamento ponunt Sacramenta omnia in actione consistere; qua doctrina eo tendunt, ut excludant dogma catholicum a Tridentino definitum, Sacramenta scilicet novi Testamenti gratiam conferre non *ex opere operantis*, sed *ex opere operato*.

(B) Page 467.

669. An (quæres) *conditio*: si es dispositus, si es contritus, sit *valida*? Negat Daelman; sed alii merito affirmant, supposita veritate conditionis; quia tunc concurrunt materia et forma vera, cum intentione ministri. Attamen pro praxi (excepto nisi agatur de moribundo de quo dubitetur an sufficientia signa præbeat dispositionis, cui omni modo succurrendum est; vel de semifatis et pueris ne diu maneant in statu peccati si forte illaqueati sint); dicimus nefas esse id agere tum quia est contra praxim Ecclesiæ ac Ritualia; tum quia aperit viam perniciosæ laxitati, quæ non curat neque dispositiones penitentis, neque penitentem disponere. V. Billuart in D. Thomam, suppl., q. 17, a. 3.

Ceterum hic duo notamus.

a. Quæ diximus de sacramento iterando sub conditione in dubio de validitate illius, certo non sunt de quolibet dubio accipienda: hinc minister, qui leviter dubitat, nescitque cur timeat, aut solum non recordatur reflexe se verba formæ pronuntiasse, in omnibus omnimodam certitudinem quærens, peccat, si formam iteret, aut etiam verbum unum aut syllabam bis, ter aut quater repetat; quia formam mutat, inducitque Christum quem repræsentat, ridicule agentem.

b. Qui non valet mente quieta revolvere conditionem suis terminis expressam, et tamen Sacramentum conficiat sub conditione, quia advertit hic et nunc ita esse agendum, non est condemnandus. Hinc non est damnandus Sacerdos, qui exemplo accurrens ad infirmum jam sensibus destitutum, illum absolvit sub conditione, quia ita didicit esse in simili casu peragendum; quin tamen præcise sciat quenam sit ista conditio. Etenim conditiones aliis atque aliis modis possunt exprimi.

Sed (dices) *nullum reperitur in antiquitate vestigium formæ conditionalis*. Aliqui docent cum Natali Alexandro et Tournely ante sæculum VIII utique non reperiri formæ conditionalis vestigium. Sed Benedictus XIV eos de errore convincit ostendens hoc solum adesse discrimen, quod conditio, quæ prius sola mente retinebatur, postea inductum est, ut verbis exprimeretur (*De Syn.*, l. VII, c. vi): et hanc